

Indledningen er redigeret af Jon Tafdrup og Kirsten Vad

Tilsyn ved prof. dr.theol. h.c. Niels Jørgen Cappelørn

Denne pdf er en læseversion af værkets indledning. Værket findes digitalt med punktkommentarer, tekstredigering og faksimiler på www.grundtvigsværker.dk

PDF ved Kim Steen Ravn

Copyright: *Grundtvigs Værker* 2024

Indledning til

“Tale ved Kr. Køsters Jordefærd”

ved Kim Steen Ravn

Indhold

- 1 Anledning
- 2 “Tale ved Kr. Køsters Jordefærd”
- 3 Kristian Køster
- 4 Anvendt litteratur

1 Anledning

Talen er skrevet i anledning af Kristian Køsters begravelse den 16. marts 1871. Køster døde den 8. marts, og han havde siden 1862 været ansat som kapellan hos Grundtvig i Vartov Kirke, hvor han afløste P.O. Boisen. I *Dansk biografisk Lexikon* karakteriserer Frederik Nielsen Køster som “Hælvten Barn og Hælvten Olding”, noget der if. Nielsen gjorde Køster særlig velegnet til netop den stilling (Nielsen 1895, s. 643). Karakteristikken er en allusion til *Skribenten Nik. Fred. Sev. Grundtvigs Literaire Testamente*, hvor Grundtvig kalder sig selv for “hælvten Skjald, og hælvten Bog-Orm”, dvs. halvt digter og halvt lærd (Grundtvig 1827, s. 8). Ud over embedet som kapellan, havde Køster også været lærer og fungeret som udgiver af flere af Grundtvigs værker.

2 “Tale ved Kr. Køsters Jordefærd”

Grundtvigs tale til Køster er meget kort. Den består af tre små afsnit og afsluttes med en strofe på 8 vers. I modsætning til hvad Grundtvig plejer at gøre i sine sørge- eller mindetaler, foretager han ingen vurdering af afdødes arbejder, hverken som lærer, kapellan eller udgiver. I sin nekrolog over Adam Oehlenschläger “Skjaldekongen Adam Øhlenslæger” formulerede Grundtvig et lille program for, hvad han mente, der burde stå i hans egen nekrolog. Den bør opholde sig ved hans *betydning* for Danmark

og Norden (Grundtvig 1850, s. 82.; Lundgreen-Nielsen 1981, s. 76 f.). Køster nævnes kun ved navn i talens titel, og i selve talen kaldes han en bror og lærer (sp. 178). Med sin meget sparsomme omtale af afdøde og hans meritter, imødekommer Grundtvig i sin tale over Køster næsten *ingen* af sine egne eller mere generelle forventninger til en begravelsestale. Disse er, at talen på samme måde som en nekrolog skal forholde sig nøgternt til de biografiske fakta, og fremhæve afdødes rosværdige egenskaber og levnedsløb (Mai 2010, bind 1, s. 192).

Talen er bygget op omkring en række citater fra *Biblia 1787*. Særligt kredser den om 1 Kor 15,55, “Død! hvor er din braad? / helvede! hvor er din sier?”, der fortæller, hvordan Jesu opstandelse har brudt dødens magt og derved givet et løfte om et liv efter døden.

Grundtvig afslutter sin tale med at citere første strofe af sin egen salme med førstelinjen “Som Dugg paa slagne Enge” (1860). Som talen handler salmens første strofe også om opstandelsen: Jesus, der som den første har brudt dødens magt, beskrives i strofen metaforisk med en allusion til 1 Kor 15,20 som førstegrøden, dvs. den første frugt af dyrket jord efter en hviletid: “I Sky da Haabet groer, / Og Trøsten over Døden / Deraf er Første-Grøden, / Forsvundet er derved / Al Dødens Bitterhed” (sp. 178).

3 Kristian Køster

Køster tog teologisk embedseksamen i 1858 og virkede derefter som huslærer ved bl.a. Sødinge Højskole og medhjælper hos sognepræst Johan Frederik Plesner i Vedersø.

I 1865 samlede og udgav han sangbogen *Et Hundrede Danske Sange*. I 1866 fulgte fortsættelsen *Digte og Sange for Danske Højskoler. Tillæg til Køsters 100 Danske Sange*, som han udgav sammen med Ludvig Schrøder.

Derudover var han medudgiver af flere af Grundtvigs værker.

Det var Køster, der fandt og udgav tredje del af “Om Religions-Frihed” i 1866, der blev underlagt censur og beslaglagt af politiet i marts 1827 (se [indledningen til “Om Religions-Frihed”](#)).

Han bistod tillige med udgivelsen af de første to bind af *Psalmer og aandelige Sange* (1868-1870). I 1871 påbegyndte han desuden udgivelsen af Grundtvigs *Kirke-Spejl eller Udsigt over den kristne Menigheds Levnedsløb. Foredrag, holdte 1861-63*, der efter hans død blev færdiggjort af C. Weeke (*Bibliografien*, bind 3, s. 359).

4 Anvendt litteratur

- (1787) *Biblia, / Det er / Den ganske/ Hell. Skriftes / Bøger, / Ved / Hans Kongl. Majests. / Vor allernaadigste Arve-Herres / Kong Christian / Den Syvendes / Christelige Omsorg, / med Fliid og efter Grund-Texten efterseete og rettede [sic] saa / og med mange Paralleler og udførlige Summarier forsynede*. København.

- *Bibliografien*, se Johansen, Steen (1948-1954).
- Grundtvig, N.F.S. (1827) *Skribenten Nik. Fred. Sev. Grundtvigs Literaire Testamente*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1850) "Skjaldekongen Adam Øhlenslæger" i *Danskeren, et Ugeblad*, bind 3, s. 81-96. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1860) "Som Dugg paa slagne Enge" i *Kirkelig Samler. Tidsskrift til christelig Oplysning*, bind 1-8; bind 4, s. 83. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1866) *Om Religions-Frihed. (Tredie og sidste Stykke). Slutningen af en Afhandling i Theologisk Maanedsskrift, 8de Bind. Trykt 1827. Undertrykt samme Aar. Løsladt 1866*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1868-1881) *Psalmer og aandelige Sange*, bind 1-5; bind 1-2 (1868-1870): *Sang-Værk til Den Danske Kirke-Skole*. København.
- Grundtvig, N.F.S. (1871) *Kirke-Speil eller Udsigt over den christne Menigheds Levnetsløb. Efter mundtligt Foredrag 1861-63*. København.
- Johansen, Steen (1948-1954) *Bibliografi over N.F.S. Grundtvigs skrifter*, bind 1-4. København.
- Køster, Kristian udg. (1865) *Et Hundrede Danske Sange*. København.
- Køster, Kristian & Ludvig Schrøder (1866) *Digte og Sange for Danske Højskoler. Tillæg til Køsters 100 Danske Sange*. København.
- Lundgreen-Nielsen, Flemming (1981) "Rød og hvid i Billedsalen." Grundtvigs døds- og mindedigte II" i *Grundtvig-Studier* 1981, s. 47-83. København.
- Mai, Anne-Marie (2010-2011) *Hvor litteraturen finder sted*, bind 1-3; bind 1 (2010): *Fra Guds tid til menneskets tid 1000-1800. Bidrag til dansk litteraturs historie*. København.
- Nielsen, Frederik (1895) "Køster, Hans Kristian Ørsted" i *Dansk Biografisk Lexikon, tillige omfattende Norge for Tidsrummet 1537-1814*, 1. udg., bind 1-19; bind 9, s. 642 f. København.